

Волинський національний університет ім. Лесі Українки
Бібліотека

**Формування академічної культури доброчесності
та якості освіти**

Бібліографічний огляд інформаційних матеріалів

ЛУЦЬК – 2022

УДК 378(01)
Ф 79

Формування академічної культури доброчесності та якості освіти [Електронний ресурс] : бібліогр. огляд інформ. матеріалів / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. – Електрон. текст. дані. – Луцьк, 2022. – 30 назв.

Висвітлено питання академічної доброчесності в освіті. Представлено методичні рекомендації щодо впровадження і дотримання принципів академічної доброчесності при організації освітнього процесу, практичні поради щодо їхнього застосування під час навчання.

*Те, що складає умову, при якій
тільки й можливо, аби щось було
метою саме в собі, має не лише
відносну цінність, тобто вартість, а
й внутрішню цінність, тобто
гідність.*

I. Кант¹

У підсумковому документі Саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено сімнадцять цілей сталого розвитку, серед них – «забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх»².

Зазначене свідчить про те, що в інформаційну епоху саме освіта повинна стати наріжним каменем, а суспільні інновації мають містити гінкий динамізм, швидку зміну знань і технологій. За окреслених умов значно підвищується соціальне значення держави у забезпеченні доступу до якісної освіти, можливості набуття високого рівня знань, відповідних умінь і компетентностей. Глобальний розвиток публічності, істотне розширення інформаційного простору стало не тільки суттєвим кроком вперед до прогресу та загальної інформатизації, але і породило практику інтелектуальних правопорушень шляхом привласнення чужих ідей, думок, що пов'язано з легкодоступністю інтелектуальної власності та простотою її копіювання. Таким чином, потреба в утвердженні принципів академічної доброчесності в якості пріоритетних, обумовлюють необхідність дослідження означеної проблеми [Гарань, 243].

Сьогодні в Україні спостерігаємо стрімке зниження академічної культури, що зумовлено нівелюванням цінності вищої освіти та зорієнтованістю значної частини студентства на формальні її атрибути, а не на отримання ґрунтовних професійних знань. Деформація суспільної свідомості, підсилена відсутністю дієвого механізму взаємозв'язку вищої школи та ринку праці, призводить до того, що студентська молодь не вважає набуті фахові знання запорукою життєвого успіху, омріяного працевлаштування та гідної оплати праці. Низький рівень мотивації до навчання негативно позначається на рівні викладання та спричинює зниження вимог до якості освітніх послуг. Плагіат, списування, незаконне використання результатів чужої інтелектуальної праці не повинні стати суспільною нормою, адже академічна недоброчесність, виходячи зі стін закладів освіти, негативно позначається на добробуті країни в цілому [Шкіцька, 4].

¹ Керолл Дж. Діалог цивілізацій : Ісламське вчення та гуманістичний погляд Гюлена. *Фетхуллах Гюлен* : офіц. веб-сайт. URL: <https://www.fgulen.com/ua/life-ua/a-dialogue-of-civilizations>

² Цілі сталого розвитку та Україна. Ціль 4. Якісна освіта : нац. доп. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

Рекомендовані бібліографічні матеріали висвітлюють основні проблеми академічної доброчесності в наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя, питання підтримки принципів академічної доброчесності при організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в сучасних умовах, подають зразки досвіду для формування навичок дотримання академічної доброчесності у педагогів та студентів.

Джерела відбору документів для бібліографічного огляду – фонди, каталоги й картотеки бібліотеки Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Деяким бібліографічним описам передують шифри, за якими можна замовити літературу у бібліотеці. Окремі статті містять активні посилання на електронні ресурси відкритого доступу.

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності [Електронний ресурс] : зб. наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 28.01 – 08.02.2019). – Варшава, 2019. – 171 с. – Режим доступу: <https://bit.ly/3UgLPXp> (дата звернення: 07.11.2022). – Назва з екрана.

В збірнику розглядаються європейські підходи щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею, основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

2. Академічна культура в науці та освіті: причини академічної недоброчесності = Academic culture in science and education: causes of academic unfairness [Електронний ресурс] / Н. І. Болтянська [та ін.] // Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. – Мелітополь, 2021. – Вип. 24. – С. 121–128. – Режим доступу: <https://rep.bsatu.by/handle/doc/14929>

Доброчесність в сучасному цивілізованому світі є тим наріжним каменем, який складає фундамент внутрішньої гармонії людини, стійкість її характеру та послідовність морального образу. Вища освіта через навчання і дослідження фактично скріплює цей фундамент елементами академічної доброчесності, які покликані виховувати інтелектуальну гідність і повагу до різноманіття думок та ідей, реалізуючи тим самим свою соціальну місію. Однак, сучасна університетська практика засвідчує, що заклади вищої освіти часто не дотримуються такого імперативу у своїй діяльності, допускаючи академічну нечесність або ігноруючи академічні проступки з боку студентів, викладачів чи представників адміністрації.

В статті розглядається питання академічної культури в науці та освіті, а саме висвітлюються причини академічної недоброчесності.

3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету [Електронний ресурс] / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – Київ : Таксон, 2016. – 234 с.

Видання присвячене проблемам плагіату та академічній чесності в українському академічному середовищі. Воно стане не тільки потужним поштовхом для продовження дебатів на антиплагіатну тематику в Україні, а і приведе до конкретних позитивних зрушень для викорінення таких корупційних проявів в українських університетах.

4. Андрощук Г. Дипломи бакалаврів і магістрів через плагіат можуть бути анольовані / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність в Україні. – 2021. – № 8. – С. 58–60.

26.08.2021 р. на черговому засіданні Кабінету Міністрів був ухвалений Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації, згідно з яким заклади вищої освіти зможуть анулювати ступені вищої освіти бакалаврів і магістрів за порушення академічної доброчесності – плагіат у дипломних роботах. Порядок визначає низку різних процедур щодо скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації у випадку виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти. Подано факти порушення академічної доброчесності.

5. Бозкурт М. Ціннісні та етичні засади академічної доброчесності / М. Бозкурт // Публічне право. – 2020. – № 3. – С. 79–86. – Бібліогр.: 17 назв.

У статті здійснюється аналіз чинників, які впливають на доброчесну поведінку в академічному середовищі, та досліджується взаємозв'язок між моральними цінностями учасника наукового співтовариства та цілісністю дослідницького процесу. Проведено аналіз робіт вітчизняних та зарубіжних вчених, які досліджували вплив етичних цінностей на доброчесну поведінку.

6. Грабовська Г. М. До питання визначення плагіату [Електронний ресурс] / Г. М. Грабовська, В. О. Зуєва // Юридичний вісник. – 2015. – № 4. – С. 104–108. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/17499> (дата звернення: 09.11.2022). – Назва з екрана.

Статтю присвячено питанню визначення плагіату в українському законодавстві. Автори досліджують різноманітні підходи, що розкривають сутність цього виду порушення авторського права. В статті робиться спроба узагальнення існуючих проблемних моментів у визначенні плагіату, а також конкретизація форм та способів його виявлення в тексті наукової роботи

7. Грудініна Н. Д. Список використаних джерел як вияв академічної доброчесності [Електронний ресурс] / Н. Д. Грудініна // Наукові праці Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / [редкол.: Л. Д. Березівська (голова) та ін.]. – Київ, 2017. – Вип. 6. – С. 82–89. – Режим доступу: <http://journals.dnpb.gov.ua/issue/view/7169> (дата звернення: 08.11.2022). – Назва з екрана.

Представлено результати дослідження означеної теми на основі аналізу публікацій вітчизняної та зарубіжної літератури, пов'язаних з бібліографічним оформленням використаних джерел до наукових праць. Обґрунтовано актуальність і недостатню розробленість питання бібліографічного оформлення наукових праць на сучасному етапі. Окреслені основні підходи щодо ліквідування «білих плям» у загальній проблемі складання прикнижкових й пристатейних списків використаних джерел.

8. Зінченко В. Академічна доброчесність як основа сучасного процесу [Електронний ресурс] / В. Зінченко // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузів. зб. наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. пед.о ун-у імені Івана Франка / [ред.-упоряд.: М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич, 2020. – Вип. 31, том 3. – С. 198–205. – Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/31_2020/part_3/31-3_2020.pdf (дата звернення: 08.11.2022). – Назва з екрана.

У статті йдеться про академічну доброчесність як важливий складник вищої школи як соціального інституту; законодавчі зміни, спрямовані на утвердження академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України; найуспішніші європейські практики боротьби з порушеннями академічної доброчесності та запобігання їй; заходи, які проводяться міжнародною українською академічною спільнотою для розв'язання цієї важливої проблеми.

9. Козін Д. О. Академічна доброчесність – виклик сучасній освіті [Електронний ресурс] / Д. О. Козін // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14–23 березня 2018 р. – Вінниця, 2018. – Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/20461> (дата звернення: 07.11.2022). – Назва з екрана.

Порушено проблему академічної доброчесності у закладах вищої освіти України. Пояснено необхідність дотримання принципів академічної доброчесності. Акцентовано увагу на ролі й значущості академічної доброчесності у процесі підготовки студентів.

10. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози [Електронний ресурс] / А. Колесніков // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. – 2019. – Вип. 24. – С. 122–128. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/38304> (дата звернення: 07.11.2022). – Назва з екрана.

Досліджуються особливості реалізації принципів академічної доброчесності в Україні, їх зіставлення з європейськими та подальше розроблення пропозицій щодо боротьби з академічною недоброчесністю.

11. Кременовська І. В. Плагіат у наукових публікаціях: методи виявлення та викорінення / І. В. Кременовська // Наука України у світовому інформаційному просторі / НАН України ; [редкол.: Я. С. Яцків та ін.]. – Київ, 2015. – Вип. 11. – С. 60–66.

72(4УКР)я54

Н 34

Дослідження присвячено розв'язанню проблеми використання у наукових публікаціях текстових запозичень без посилання на їх авторів (плагіату). Показано негативні наслідки для наукових видань, де редакційними колегами не організовано належним чином роботу із забезпечення відповідної якості й «чистоти» опублікованих праць. На практичних прикладах запропоновано прості й економічні способи виявлення плагіату у наукових працях.

12. Малогулко Ю. В. Академічна доброчесність як прояв взаємної поваги студент-викладач [Електронний ресурс] / Ю. В. Малогулко, М. В. Затхей, К. О. Повстянко // Знання. Освіта. Освіченість : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф, Вінниця, 28–29 верес. 2018 р. – вінниця, 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/znanosv/znanosv2018/paper/viewFile/5823/4909> (дата звернення: 08.11.2022). – Назва з екрана.

Академічна доброчесність включає в себе цілий комплекс принципів, розвиток яких повинен мати місце не лише в студентській, а у викладацькій свідомості. Велика кількість міжнародних проектів вже вдало існує і розвивається в багатьох країнах світу, у тому числі й в Україні. Розглянуто типові методи вирішення питання академічної доброчесності у вузах, головною метою яких є мотивація та заохочення як студентів, так і викладачів.

13. Назаров І. В. Вища освіта та академічна доброчесність – проблеми поєднання / І. В. Назаров // Часопис Київського університету права. – 2020. – № 3. – С. 408–412. – Бібліогр.: 9 назв.

Висвітлено аналіз нормативного врегулювання академічної доброчесності, поняття академічного плагіату, процедури притягнення до відповідальності у випадку порушення академічної доброчесності.

14. Наливайко О. Дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання [Електронний ресурс] / О. Наливайко, О. Калістова, Д. Поляков // Освітологічний дискурс : електрон. наук. фах. вид. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Київ, 2020. – Т. 31, №. 4. – С. 143–162. – Режим доступу: <https://www.od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/779> (дата звернення: 08.11.2022). – Назва з екрана.

Розглянуто проблеми дотримання академічної доброчесності студентами закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

15. Недогібченко Є. Академічна доброчесність: складові елементи [Електронний ресурс] / Є. Недогібченко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2017. – № 6. – С. 13–21. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2017_6_3

Основна частина статті присвячена новому поняттю «самоплагіат». У статті досліджено публікації закордонних науковців, рекомендації закордонних вузів щодо оформлення наукових робіт, міжнародне та закордонне законодавство на зазначену тематику.

16. Потапчук Л. М. Академічна доброчесність як системна проблема вищої освіти / Л. М. Потапчук // Сучасна наука та освіта Волині : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 22 листоп. 2018 р. / Упр. освіти, науки та молоді [та ін.] ; [редкол.: О. В. Гнепа та ін.]. – Луцьк ; Володимир-Волинський, 2018. – С. 536–539. – Бібліогр.: 7 назв.

001.3

С 91

Здійснено теоретичний аналіз головних цінностей «здорового» академічного середовища, від яких залежить якість вищої освіти. Поширення засад чесності, порядності, довіри, взаємоповаги між усіма учасниками академічного процесу дасть можливість забезпечити успішне соціальне становлення здобувачів вищої освіти.

17. Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах [Електронний ресурс] : Лист МОН № 1/11-8681 від 15.08.2018 року / М-во освіти і науки України // Освіта.ua : сайт. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/61647/ (дата звернення: 09.11.2022). – Назва з екрана.

18. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат [Електронний ресурс] : інформ. огляд / авт.-уклад.: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; Українська бібліотечна асоціація. – Київ : УБА, 2016. – Електрон. вид. – 1 електрон. опт. диск (CDROM). – 36 с. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12843> (дата звернення: 09.11.2022). – Назва з екрана.

Подано короткі характеристики найбільш відомих і розповсюджених програмних продуктів щодо виявлення у текстах плагіату та запозичень.

Розглядаються безкоштовне та комерційне антиплагіатне програмне забезпечення. Видання розроблене та обговорене робочою групою фахівців бібліотек ВНЗ в межах проекту Української бібліотечної асоціації «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» за підтримки Посольства США в Україні.

19. Рижко О. М. Боротьба з плагіатом у контексті проблеми академічної чесності: соціально-комунікаційний аспект / О. М. Рижко // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. – 2017. – № 3. – С. 40–47. – Бібліогр.: с. 45–46.

Звернено увагу на особливості боротьби з плагіатом у контексті утвердження принципів академічної чесноти в українських університетах, висвітлено засоби запобігання поширенню різних його видів.

20. Санченко Д. Є. Плагіат у наукових роботах: проблемні питання / Д. Є. Санченко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2016. – № 10. – С. 44–49. – Бібліогр.: 14 назв.

Увага приділяється плагіату з точки зору юридичної науки. Пропонується до аналізу законодавство у сфері права інтелектуальної власності та проблеми, пов'язані із правовим регулюванням.

21. Семененко Л. П. Академічна доброчесність – запорука якісної освіти [Електронний ресурс] / Л. П. Семененко // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука : зб. наук. пр. / Наук. б-ка Харків. держ. ун-ту харчування та торгівлі, Ф-т соц. комунікацій Харків. держ. акад. культури ; редкол.: Л. Г. Бакуменко [та ін]. – Харків, 2016. – С. 145–150. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27252> (дата звернення: 08.11.2022). – Назва з екрана.

Для того щоб запустити процес змін, потрібна взаємна довіра, повага, відповідальність, тривала і системна робота у вищих навчальних закладах. Потрібно формувати нові підходи до проведення наукової та академічної діяльності всередині академічної та університетської спільноти. Важливими є як формальні аспекти академічної культури (закони, нормативно-правові акти), так і неформальні (звички, традиції, неформальні практики) аспекти. Прозорість і підзвітність, імператив якості, академічна доброчесність, пошана до базових академічних цінностей свободи і діалогу мають увійти у кожний виш.

22. Слободянюк О. М. Роль науково-педагогічного колективу у формуванні культури академічної доброчесності студентів / О. М. Слободянюк // Вісник Вінницького політехн. ун-ту. – Вінниця, 2018. – Вип. 6. – С. 134–139. DOI: <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2018-141-6-134-139>

Базовим чинником підготовки висококваліфікованих та суспільно відповідальних випускників університетів на сучасному етапі є дотримання всіма учасниками освітнього процесу принципів академічної та наукової доброчесності. у статті підкреслюється актуальність дослідження наявних практик сприяння академічній доброчесності. Автор досліджує генезу проблеми та завдання, що стоять перед Україною у відповідності до європейських стандартів академічної культури. Розглянуто загальні проблеми академічної доброчесності у закладах вищої освіти України.

23. Сорока Н. Плагіат як один із видів порушення авторських прав: європейський досвід / Н. Сорока // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2017. – № 4. – С. 9–23.

У статті аналізуються європейські механізми правової охорони авторського права та суміжних прав у межах директиви 2001/29/ЄС про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві та практики Суду ЄС. У контексті протидії неправомірним запозиченням (плагіату) досліджено обов'язкові та факультативні винятки й обмеження з прав автора та їх співвідношення з випадками вільного використання та вільного відтворення, встановленими чинним законодавством.

24. Тицька Я. «Академічна доброчесність» та «академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти / Я. Тицька // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 11. – С. 192–195. – Бібліогр.: 5 назв.

Підтримка академічної доброчесності має відбуватися через продукування процедур, що сприятимуть на інституційному рівні прозорій комунікації членів академічної спільноти. Звертається увага на запобігання та протидію поширенню насамперед причин, що породжують в академічному середовищі сприятливі умови для процвітання академічної нечесності, а не лише її симптомів та окремих проявів. Вирішальним кроком у підтримці академічної доброчесності та протидії академічній недоброчесності має стати формування загальнонаціональної системи забезпечення якості вищої освіти.

25. Тодорова І. С. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування / І. С. Тодорова // Витоки педагогічної майстерності: наук. журн. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2019. - Вип. 24. – С. 199-205. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194885>

Статтю присвячено аналізу академічної доброчесності студентів як складному та багатогранному особистісному утворенню, яке відіграє одну з головних ролей в забезпеченні якості освіти, у вихованні інтелектуальної еліти країни. Виявлено та схарактеризовано основні компоненти

академічної доброчесності студентів. Проведено теоретичний аналіз зовнішніх та внутрішніх умов вибору студентами доброчесної або недоброчесної моделі навчальної поведінки. Представлено методiku та результати емпіричного дослідження оцінки рівня академічної доброчесності. Окреслено педагогічні умови забезпечення академічної доброчесності студентів у освітньому процесі закладів вищої освіти.

26. Тодорова І. С. Психологічні чинники толерантності студентів до академічної недоброчесності / І. С. Тодорова // Психологія і особистість : наук. журнал / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Київ ; Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. – Вип. 2 (16). – С. 116–131. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/13412>

Проведено аналіз стану висвітлення проблеми академічної доброчесності в психолого-педагогічній літературі. Узагальнені зовнішні та внутрішні чинники вибору студентами моделі прийнятної етичної поведінки в закладі вищої освіти. Представлено результати емпіричного дослідження ставлення студентів до ключових проявів недоброчесності в навчанні. За авторською анкетною опитуванням визначено три рівні толерантності студентів до академічної недоброчесності. Зроблена спроба емпіричним шляхом виявити зв'язок між рівнем домагань, самооцінкою студентів та рівнем їх толерантності до академічної недоброчесності.

27. Хамітов Н. Воля до наукової новизни як умова неможливості плагіату / Н. Хамітов // Вища освіта України. - 2018. - № 2. - С. 13-18. - Бібліогр.: 12 назв.

Сьогодні слід говорити не просто про плагіат, а про більш широку й значущу проблему – головного критерію академічної доброчесності, а одночасно, академічної якості та гідності. І таким критерієм не може бути відсутність плагіату, цей критерій – присутність наукової новизни, заради якої і існує наука. Академічна доброчесність в своїй основі має академічне авторство, що кінець кінцем означає розв'язання проблем у текстах – продукування наукової новизни.

28. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / І. Ю. Шкіцька. – Тернопіль, 2018. – 64 с. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/31709>

Практикум з основ академічної доброчесності розроблений для вивчення теоретичних питань курсу і набуття практичних навичок створення та редагування наукових текстів різних жанрів. Посібник містить тематику практичних занять, список рекомендованої літератури, питання для обговорення, низку різнопланових завдань для успішного опанування курсу. Вправи, тестові та ситуаційні завдання можуть бути використані для аудиторної роботи й самоконтролю, допоможуть у засвоєнні правил наукового етикету, підвищенні грамотності та культури академічного спілкування.

29. Шкіцька І. Проблема академічної нечесності здобувачів вищої освіти під час комп'ютерного тестування та шляхи її вирішення [Електронний ресурс] / І. Шкіцька // Інновації в освіті: перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. [Тернопіль, 20 трав. 2021 р.]– Тернопіль, 2021. – С. 34–37. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/43132>

Сама по собі дистанційна форма навчання дає більше можливостей для академічної нечесності здобувачів вищої освіти, зокрема під час проходження ними підсумкового тестування. Ідеться про несамотійне виконання студентами тестових завдань, використання ними режиму вікон на комп'ютері, а також мобільних пристроїв і навчально-методичних матеріалів для пошуку правильних відповідей на питання під час тестування, пояснення своїх незадовільних результатів «збоями» в роботі комп'ютерних програм, поганим інтернет-зв'язком тощо та прохання про надання додаткових спроб для проходження контрольного тестування. Подано різноманітні способи запобігання академічному шахраюванню.

30. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти [Електронний ресурс] : Лист від 23.10.2018 № 1/9-650 / М-во освіти і науки України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>